

КРИЗЬ ІСТОРІЮ ЛЮДСЬКОГО НАРЦИСІЗМУ ТА ПРОСВІТЛЕННЯ – ФІЛОСОФСЬКИЙ ОГЛЯД У КОНТЕКСТІ ПСИХОАНАЛІЗУ

КРИЗЬ ІСТОРІЮ ЛЮДСЬКОГО НАРЦИСІЗМУ ТА ПРОСВІТЛЕННЯ — ФІЛОСОФСЬКИЙ ОГЛЯД У КОНТЕКСТІ ПСИХОАНАЛІЗУ – Історичний огляд присвячено розвитку людської культури від періоду Ренесансу античних цінностей до сучасності. Було зроблено спробу провести паралелі між розвитком людства і раннім розвитком дитини з точки зору психоаналітичної теорії. Акцент було зроблено на розвитку ідей людства, що репрезентує філософія; культури і домінуючих мотивів у мистецтві; релігійних поглядів. Насамкінець ми спробували знайти спільні риси у настільки різних, на перший погляд, підходах до людської психіки, перш за все свідомості – східних духовних вчень і західно психотерапії.

СКВОЗЬ ІСТОРІЮ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО НАРЦИСІЗМА И ПРОСВЕЩЕНИЯ – ФИЛОСОФСКИЙ ОЧЕРК В КОНТЕКСТЕ ПСИХОАНАЛИЗА – Исторический очерк посвящен развитию человеческой культуры от периода Ренессанса античных ценностей до современного времени. Было сделано попытку провести параллели между развитием человечества и ранним развитием ребенка с точки зрения психоаналитической теории. Акцент было сделано на развитии человеческой мысли, которую репрезентирует философия; культуры и доминирующих мотивов в искусстве; религиозных воззрений. В итоге мы попытались найти точки соприкосновения между столь разными, на первый взгляд, подходами к человеческой психике, в первую очередь сознания – восточных духовных учений и западной психотерапии.

TOWARDS THE STORY OF HUMAN NARCISSISM AND ENLIGHTENMENT – A PHILOSOPHICAL OVERVIEW IN A CONTEXT OF PSYCHOANALYSIS – The historical overview adduced to the development of human culture from the period of Renaissance of antique valuables to the contemporary times. An attempt was made to draw parallels between human and early child development, based up on a psychoanalytical theory. The accent was made on the development of human thought, the representative of which was the philosophy; culture and dominant motives in art; and religious views. In the conclusion we tried to combine two so different, as for the first look, approaches towards human psychic, first of all consciousness – of eastern spiritual teachings and western psychotherapy.

Ключові слова: психоаналіз, нарцисизм, Ренесанс, філософія, І. Кант, А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, Е. Фромм, Схід, Захід, психотерапія.

Ключевые слова: психоанализ, нарциссизм, Ренессанс, философия, И. Кант, А. Шопенгауэр, Ф. Ницше, Э. Фромм, Восток, Запад, психотерапия.

Key words: psychoanalysis, narcissism, Renaissance, philosophy, I. Kant, A. Schopenhauer, F. Nietzsche, E. Fromm, East, West, psychotherapy.

Порівнюючи психоаналітичну теорію раннього розвитку дитини з поглядом історичного розвитку людства, ми знаходимо багато паралелей.

На першій стадії розвитку, до появи свідомості, новонароджений відчуває енергетику людини, яка піклується про нього, як свою власну. Фрейд назвав цей процес раннім нарцисизмом. Відповідно до цього розвиток людської культури починається з прадавніх племен, де “духи предків жили разом із живими і сили природи спрямовували людське життя”.

У мистецтві і науці Відродження ми спостерігаємо зростаючий інтерес до людського тіла – в анатомії і фізіології. Це відповідає 7–9-місячній дитині, коли вона впізнає і співставляє разом у баченні схеми тіла. Разом з тим, Супер-Его формується з ідеалізованих батьківських об'єктів.

У історичному і культурному контексті людину в епоху Відродження представлено як ідеальний об'єкт, де моральність є дуже сильною. Це схоже, ніби могутній батько (Бог) Супер-Его працює над організацією людської структури навколо. У термінах психоаналізу ми можемо назвати цей процес вторинного людського нарцисизму, який є основою для формування здорово самооцінки.

Рене Декарт, Барух Спіноза, Лейбніц демонструють домінуючий раціональний погляд на світ.

Іммануїл Кант (1724–1804 рр.) у своїй “Критиці Чистого Розуму” узагальнив концептуалізував філософію емпірики. Він зруйнував ідею нарцисично людської саморефлексії та ідеалізував чистий розум. Кант намагався вийти за рамки дуалізму між раціоналізацією і досвідом. Річ у собі – те, що може існувати самостійно, незалежно від людського сприйняття і незбагненний для людей.

Феноменологія – новий тип філософії, фактично, основа для психіатрії та психотерапії виникла відповідно ще до Канта.

Артур Шопенгауер (1788–1860) дійшов висновку, що людство мотивовано тільки своїми власними основними емоційними, фізичними та сексуальними бажаннями, які ніколи не можуть бути реалізовані через індивідуальність моралі, що визначені суспільством і розумом. Воля, за Шопенгауером, – це “річ у собі”.

Зіткнення з фактом особистої смерті, без сумніву, виробляє найсильніший страх і розгубленість перед обличчям життя. Це найсильніший руйнівник нарцисично фантазії.

Усвідомлення смерті є єдиною силою людини, яка недоступна для тварин. І найбільший конфлікт криється у протиріччї між сліпою волею до життя і усвідомленням смерті. В цілому люди не вірять більше, що Божа воля може врятувати їх від зникнення.

Після проголошення Ф. Ніцше (1844–1900 рр.) про смерть Бога на тлі інтенсивного розвитку світової науки планета стала самотньою в холодному просторі з покинутою людиною. За З. Фрейдом люди зіткнулися з безвістю не тільки в зовнішньому світі, а й у середині самих себе.

Відкриття несвідомого було дуже важливим в тому сенсі, що воно є чимось, що є частиною нас самих, яке керує нашим життям, але яке ми не можемо контролювати поки ми не усвідомлюємо цього.

Божественність в середині нас, всі “хороші” і “погані” речі, диявол і Бог, разом з тим, у нас немає можливості відмовитися від одного на користь іншого. Єдиний спосіб – спостереження за психічними явищами й інформувати про них.

У 60-х роках ХХ століття багато психоаналітиків зацікавились східною концепцією. Еріх Фромм (1900–1980 рр.) написав свою книгу “Психоаналіз і дзен-буддизм”, де він висловив думку, що психоаналіз є типовим проявом духовно кризи західно людини, і разом з тим, показав вихід із цієї кризи. Сучасні тенденції в психоаналізі, зокрема “гуманізм” і “екзистенціалізм” показують це.

Він говорив, що як і на емоційному рівні, так і у людей є шанс позбутися нарцисично іде власно всемогутності і всезнання тільки з досягненням повної зрілості. Мова йде про зрілість не тільки з точки зору здатності мислити критично, але і визнання реальності, яка, за словами Хайдеггера, людина отримує здатність “нехай все буде” тим, чим воно насправді є.

Психотерапія комбінувала методи суворо науки, в основі яких лежать спостереження, описи і пояснення емоційних переживань через особливу метафоричну мову.

Метою навчань східно і західно психотерапії стало досягти стану свідомості, але бути разом з тим, у середині випробування і спостереження.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. House S. (2001). A History of European Society. Essentials of Western Civilization (Vol. 2, pp. 245-246) / S. House, W. Maltby / Belmont, CA: 2001., Thomson Learning, Inc.
2. Tyson Ph. Psychoanalytic theories of development / Ph. Tyson, R. L. Tyson / Yale University, 1990.
3. Aggeler William. The Flowers of Evil / William Aggeler / Fresno, CA: Academy Library Guild, 1954.
4. The Encyclopedia of Philosophy (Macmillan, 1967, 1996) Volume 4, “Kant, Immanuel”, section on “Critique of Pure Reason: Theme and Preliminaries”, p. 308.
5. Mulder Jr., Jack. Mystical And Buddhist Elements in Kierkegaard’s Religious Thought, Edwin Mellen Press, 2006.
6. Freud, Sigmund. “The Ego and the Id”. The Hogarth Press Ltd. London, 1949.
7. Ken Kesey, Sometimes a Great Notion, 1964, Viking Press.
8. www.mindandlife.org/dialogues/past-conferences/ml22/

Отримано 18.10.11